

dinamic, cinematografic, tot mai debarasată de retorism, de efecte exterioare, de conventionalism.

Băzindu-se pe o concepție scenografică, în general, de natură să servească, cu elementele ei, drept pivot fiecărei secvențe, pe efectele de lumină și de sugestie, măiestria regizorală, în domeniul liric, a făcut pași considerabili pe linia simplității și a relevării, în prim-plan, a cîntărețului-actor, a resurselor vocale canalizate spre o rafinată transmitere a mesajului.

Probabil, compartimentul cel mai deficitar, în unele teatre lirice, rămîne, în momentul actual, orchestra. Aceasta nu susține colorat, nuanțat și sculptor partitura, devine, adesea, un simplu fundal, destul de palid, al compartimentului vocal — soliști și cor. Chestiunea ce semnalează nu e o nouitate; știm că ea preocupă de mai mult timp conducerea instituțiilor. Rezultate îmbucurătoare n-au întîrziat, dealtfel, să se arate. Orchestra Operei Române din Iași, îndeosebi, cea a Operei Române din Cluj-Napoca și cea a Operei Maghiare din Cluj-Napoca se ridică la nivelul exigențelor partiturilor complexe. Nu același lucru se poate spune, însă, despre orchestra Operei Române din București, care continuă să lase o impresie, nu o dată, penibilă, discordînd vădit cu ceea ce se poate auzi sus, pe scenă: cîntăreți admirabili, cor miraculos, dar orchestră șovăielnică... În aceste condiții, spectacolul e compromis. Soluția nu poate fi decît angajarea unor dirijori-pedagogi, care să facă ordine în acest sector, deoarece în fosa Operei din București se află destul de mulți muzicieni de valoare.

★

Referitor la creația prezentată, e îmbucurător să constatăți că în domeniul operei și operei s-a produs, în ultima vreme, un reviriment. Genuri, altădată, în suferință dispun, astăzi, de titluri marcante, axate pe o tematică majoră. Mai puțin e îndreptățită asemenea constatare pentru balet, unde, neexistînd decît un număr redus de lucrări, se apelează la diverse partituri simfonice, cărora li se confecționează librete ad-hoc. Rezultatele nu sînt neglijabile, dar, adeseori, se observă o neconcordanță flagrantă între muzică și pasul coregrafic, între ritmul acesteia și cel al dansului.

Se mai resimte în operă nevoia unei mai mari diversificări tematice și, îndeosebi, nevoia unor lucrări pe teme contemporane.

Probabil, vor trebui îndrumați mai mult tinerii creatori spre formele muzicii teatrale. Prea mult predomină, în spectacolele de operă și balet, culorile sumbre, întunecate, prea mult se înfățișează teroarea, jalea, revolta, nemulțumirea — desigur, justificate de acțiunea ce se plasează în ramele orînduirii burgheze. Spectatorul are nevoie de mai multă lumină, de bucurie, expansivitate, optimism, încredere, iar, în acest sens, subiectele contem-

porane își demonstrează cu și mai multă acuitate absența din preocupările creatorilor.

★

Ne gîndim cu nerăbdare la viitoarea ediție a „Cîntării României”, căutînd sugestii pentru perfecționarea cadrului organizatoric. Ne gîndim dacă nu s-ar putea găsi o modalitate aptă să permită o mai obiectivă confruntare și apreciere. Festivalul încheiat a admis înscrierea cu orice lucrare originală, axată pe o tematică românească, de idei, montată după 1 ianuarie 1976. Spectacolele erau, însă, prea diverse pentru a putea fi riguros alăturate. Idealul, greu de realizat, ar fi ca un număr foarte redus de titluri să fie recomandate pentru Festivalul „Cîntarea României”. A fost extrem de utilă, ca termen de comparație, prezența operei *Interogatoriul din zori* de Doru Popovici, jucată de trei colective: Opera din Timișoara, Opera Maghiară din Cluj-Napoca și Teatrul Muzical din Galați. Astfel, s-a putut constata cu ușurință nivelul artistic, ba chiar și personalitatea colectivului, cele trei versiuni fiind diferite, din multe puncte de vedere.

Chiar și în eventualitatea nici unei modificări a regulamentului de pînă acum, sîntem convinși că viitorul va aduce noi izbîzni în arta lirică românească. Festivalul „Cîntarea României” este un puternic stimulent în planul creației și al interpretării, demonstrînd că opera și baletul nu sînt forme artistice perimate, ci perfect viabile atunci cînd talentul și pasiunea se întîlnesc într-un efort autentic de creație, pus în slujba idealurilor patriotice și umaniste militante.

Teatrele de revistă și estradă

■ VALENTIN
TEODORIAN

Bogăția talentelor

Nu spun o nouate, știu: Festivalul „Cîntarea României” a pus în lumină o nebanuit de mare bogăție de talente artistice, afirmate în rîndul maselor; după cum a demonstrat, nu mai puțin, marea dragoste cu care e îmbrățișată de public arta teatrului. N-a făcut excepție, în această privință, nici domeniul teatrului de estradă-revistă. Au dovedit-o miile de spectatori prezenți la reprezentațiile de acest gen — pe care nu rareori îl trecusem, personal, la capitolul divertismentului mărunț. Constat, astăzi, cu satisfacție (și-mi

retrag, penitent, cuvîntul) că m-am înșelat. În serile de concurs, juriul a trebuit, pentru a-și ocupa locurile în sală, să folosească intrarea artiștilor, pentru că intrarea publicului era blocată de sute de cumpărători de bilete; ecourile celor aproape 15 seri (plus niște dimineți) în care s-au desfășurat spectacole foarte bune, bune și mai puțin bune, sînt încă puternice.

Desigur, judecățile de valoare privesc spectacolul, în ansamblu; ceea ce nu mă poate însă opri de a intra în detalii.

Teatrul de revistă înseamnă — dincolo de elementele tematice — fast, lux de costumație, comic de bună calitate, balet antrenant, voci cu timbru măcar simpatic (dacă nu și cultivate), orchestră; într-un cuvînt, farmec. Ei bine, dacă juriul, compus din reprezentanți de frunte ai artelor lirice, a ajuns la concluziile cunoscute, trebuie să știți că i-a fost extrem de greu, și i-au fost necesare îndelungi deliberări.

Am să încerc să sintetizez unele observații înscrise în notițele mele zilnice.

În mod surprinzător, colective cu balet excepțional și comici de bună calitate au fost, de data aceasta, din păcate, văduvite de texte corespunzătoare. Este cazul Teatrelor „Constantin Tănase” din București și „Fantasio” din Constanța — deși clasate pe locurile 1 și 2. Plăcuta prezență a lui Al. Lulescu, în scene de compoziție, savurosul filon comic al lui Alexandru Arșinel, precum și cel melodramatic, de bună calitate, al Cristinei Stamate, rezistibilul Jean Constantin și experimentatul, dar prea puțin prețuitul, Gelu Manolache, toate aceste netăgăduite valori au fost, deseori, stinjenite, în manifestarea lor, de carențele unor texte cel puțin neinspirate. Zău că ne-am săturat de „tema” cu dentiștii care și-au construit locuințe din traficul cu aurul pentru dinți. Zău că ne-am săturat de „tema” proaspeților absolvenți ai facultăților de limbi străine sau de științe juridice, care preferă să rămîină vânzători într-o cofetărie din București, decît să-și ia în primire posturile în care au fost repartizați. Zău că ne-am săturat să mai vizionăm (căci astăzi nimeni nu mai vede, ci tot omul vizionează) scenete cu gestionari de aprozarea necinstiți, cu ospătari deveniți proprietari de automobile „Toyota”, de pe urma bacșișurilor...

★

Două teatre au atîns — după părerea mea personală — probleme mai puțin „bătute” (dar, și acestea, enunțîndu-le numai) — cele două ansambluri ale armatei — din București și din Cluj-Napoca. Ar fi fost bine, desigur, ca problemele atacate de ele să fi fost rezolvate și cu meșteșug artistic și, mai ales, ideile să fi fost duse pînă la capăt... Textul promitea... Dealtfel, ansamblurile armatei din București și din Cluj-Napoca, deși nu s-au putut situa pe locuri fruntașe, au prezentat în concurs forțe artistice vrednice de consi-

derare. Tenorul Faltiska, de la formația de estradă a armatei din Cluj-Napoca, de pildă, cîntăreț modest și, fără doar și poate, autodidact, amintește, prin virtuțile lui vocale (formidabile supra-acute) de acei cîntăreți rari care ies din cadrul obișnuitelor clasificări. Dacă mă gîndesc la penuria de tenori — chiar (sau mai ales) în teatrele de revistă — mă simt obligat să declar, fără să șovăi, că ne găsim în prezența unui superb fenomen vocal, despre care se va mai vorbi. Cu o condiție: să cîștige unele valențe și în domeniul interpretativ.

Din păcate, nivelul coregrafiei este, calitativ, mai puțin înalt. Să nu uităm, însă, că cele două formații, prin specificul lor, se află în situația de a veni, ele, la publicul cărui i se adresează; deseori, sînt obligate de împrejurări să-și desfășoare reprezentațiile pe platformele unite a două camioane. Poate ar fi nimerit ca, pe viitor, specia estradei militare să pună în competiție numai echipe de formație și cu funcție similare.

★

Teatrul de estradă din Ploiești se bucură, la ora actuală, de contribuția unui actor comic cu însușiri deosebite, de un profesionalism marcat: Titi Dumitrescu. În ceea ce privește, însă, substanța tematică a spectacolului prezentat, Ploieștii s-a situat pe un plan mediocer; pe același plan, și Brașovul. Am observat (și nu numai cu prilejul Festivalului) că gustul publicului nostru din toate orașele țării a evoluat enorm; el vrea, neîndoios, să se relaxeze, să ridă, la teatrul de revistă. Dar nu oricum. Sigur că nu voi susține absurditatea că publicul de azi rîde numai la poante „tematice”; el simte însă absența lor, sesizează concesii făcute prostului-gust: și atunci reacționează — civilizată, reținută, dar reacționează.

★

Revenind la clasament :

Cele două teatre fruntașe în clasamentul final — „Constantin Tănase” și „Fantasio” — au pus juriului grele probleme, mai ales prin felul cum s-au înfățișat la competiția din cea de-a doua etapă, cînd ambele ansambluri au apărut sensibil apropiate ca valoare. Pînă la urmă, a învins, cred eu, cel mai bun. Și, iată de ce: peste excelenții comici constănțeni, peste excelentul (dar îngrozitor de lungul și obositorul) balet de la „Fantasio”, estrada bucureșteană a adus, totuși, îndrăzneală în text (cu excepțiile arătate), fast și costumație, o anume vaporozitate coregrafică, experiență îndelung acumulată și unitate spectaculară — elemente care, puse în balanță, separat și împreună, au apropiat mereu nivelul notei 9 (nouă) și, deseori, un nivel superior.

Regret că Teatrul „Ion Vasilescu” din București, deși cu un admirabil scenariu, semnat de nu mai puțin admirabilul George Sbîrcea, cu o orchestră, cred eu, cea mai bună

din cite am ascultat, cu cântăreți ca Doina Stănescu și Cornel Constantiniu, ne-a prezentat, mai degrabă, un *concert* decît un *spectacol* de revistă.

★

Ar mai fi de făcut unele observații în legătură cu profesionalismul participanților la concurs. Regulamentul de funcționare a fost, în ediția aceasta a „Cîntării României”, destul de *concesiv* în această privință. „Cîntarea României”, festival continuu — ferment continuu al înzestrărilor artistice ale poporului nostru — va asigura, sînt convins, pe viitor, și condițiile unei continue creșteri calitative a măiestriei slujitorilor artelor noastre.

Brigăzile artistice

■ AUREL
STORIN

Departajare „la fotografie”

Sigur că faza interjudețeană a Festivalului național „Cîntarea României” a adus pe scenă numai acele colective artistice care au satisfăcut exigențele etapelor anterioare. A fost un proces continuu de selecție valorică, ce a culminat cu desfășurarea finalelor de la București.

Ceea ce m-a impresionat, însă, ca membru într-unul dintre cele trei jurii interjudețene pentru brigăzi artistice, formații de estradă, de satiră, de umor, orchestre și soliști de muzică ușoară, este sentimentul creșterii nivelului *general* de înțelegere, de abordare și de interpretare a genului, de către artiștii amatori. Pot să mărturisesc, acum, că numai necesitatea de a respecta întocmai regulamentul concursului m-a făcut să optez pentru calificarea în finală a unei singure brigăzi artistice pentru fiecare zonă, cu senzația că celelalte două sau trei, care nu s-au putut califica, se află atît de aproape, încît ar fi trebuit să se departajeze, cum ar spune Vintilă Ornaru. „la fotografie”. Știu că multe asemenea „dificultăți” de selecție au intervenit și în fazele județene. Concursul este, desigur, concurs, și poate că nici juriile nu sînt constituite, încă, din creiere electronice. Nu pot să garantez că n-au mai fost, pe ici, pe colo, unele scăpări din vedere.

Ceea ce nu a putut scăpa, însă, atenției noastre este semnificația faptului că mișcarea artistică de amatori a anului 1977 poartă amprenta unui entuziasm filtrat prin conștiința matură a rolului, a locului și a răspunderii sale în societatea noastră contemporană. Am văzut, de pildă, o brigadă în care simțeați de la prima apariție, de la înția replică, forța, optimismul, intransigența unui mare colectiv muncitoresc: brigada artistică a Întreprinderii de autoturisme „Dacia” din Pitești. Cuvîntul, cîntecul, mișcarea, totul contribuie aici la impresia de vigoare, de cîntărire lucidă și responsabilă a lipsurilor, de încredere în viitor. Îmi amintesc că acolo, la Pitești, unde cam bombăneam împotriva organizatorilor că nu se poate face satiră și umor pe o scenă atît de mică și de întunecoasă, cînd a apărut brigada artistică a Întreprinderii de autoturisme s-a făcut, parcă, dintr-odată, lumină, și nici scena nu mi s-a mai părut a fi atît de mică pe cît era în realitate.

Am văzut multe colective artistice care s-au distins prin *autenticitate*. De fapt, dacă mă gîndesc bine, în materie de umor, a fi autentic este o condiție esențială pentru „a fi”. Aici, dacă nu ești autentic — n-ai umor. Cale de mijloc, cum s-ar spune, nu există. Ceea ce a imprimat, însă, autenticității artiștilor amatori unele trăsături inedite a fost căutarea unor mijloace de expresie *originale*, care să pună cit mai deplin în valoare intenția satirică, gîndul de spirit, cuvîntul de haz. Aceste trăsături le-am întîlnit, bogat reprezentate, în programul brigăzii artistice a cooperativei meșteșugărești „Artă și precizie” din București. Brigada funcționează, într-adevăr, ca un ceasornic, este „lucrată” cu minuțiozitate de filigran. Și, tot în acest context, mi-a rămas în memorie formația de satiră și umor a Palatului culturii din Pitești — de fapt, trei actori amatori, care compun o galerie nesfîrșită de tipuri și de personaje, legate printr-un pretext inteligent și original.

Nu mi-am putut ascunde, pe parcursul fazei interjudețene, bucuria de a asista la unele spectacole de estradă de cel mai bun nivel. Nu mai constituie, cred, un secret faptul că acest fel de spectacole „ușoare” se realizează foarte greu; ele presupun o îmbinare armonioasă între arte atît de diferite și, uneori, atît de dificil de armonizat în personalitatea unui singur interpret, cum sînt teatrul, muzica, dansul. Am aplaudat, de aceea, cu deplină satisfacție, munca depusă de compozitorul Horia Moculescu, cel care a reușit, cu artiștii amatori ai Casei de cultură a sindicatelor din Rîmnicu Vilcea, performanța unui spectacol inteligent, spiritual, de înaltă ținută muzicală. Și, de asemenea, am stăruit îndelung cu aplauzele la spectacolul de estradă al I.A.S. Ograda-Jalomița, care și-a cucerit galonul de onoare al unor interpretări pline de sevă și de savoare comică. După cum nu pot să nu remarc faptul că dorința unor colective de estradă de a face „ca la -Tănase-” a eșu-